

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Електромагнитна свръхчувствителност“**(становище по собствена инициатива)**

(2015/C 242/05)

На 10 юли 2014 г. Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива относно

„Електромагнитна свръхчувствителност“

(становище по собствена инициатива).

Специализирана секция „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 7 януари 2015 г.

На 504-тата си пленарна сесия, проведена на 21 и 22 януари 2015 г. (заседание от 21 януари 2015 г.), Европейският икономически и социален комитет отхвърли проектостановището, изготвено от специализирана секция „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“, и прие следното контрастановище със 138 гласа „за“, 110 гласа „против“ и 19 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1. ЕИСК отбелязва и изразява загрижеността си от широкото разпространение на електромагнитната свръхчувствителност. Той със задоволство отбелязва, че продължават допълнителните задълбочени проучвания за разбиране на проблема и на причините за него. Комитетът отбелязва също, че през последните години Научният комитет по възникващи и идентифицирани нови здравни рискове (НКВИНЗР) — (Предварително становище на НКВИНЗР относно потенциалните последици за здравето от експозицията на електромагнитни полета, 29.11.2013 г.: http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/emerging/docs/scenih_r_o_041.pdf) пространно анализира този проблем и скоро ще завърши най-новото си становище, във връзка с чието изготвяне проведе широки обществени консултации.

1.2. ЕИСК счита, че основните заключения в този доклад няма да се различават съществено от предварителното становище на НКВИНЗР от 2013 г., в което се посочва, че „като цяло са налице доказателства, че експозицията на радиочестотни полета не причинява симптоми и не засяга когнитивните функции при хората. В предходното становище на Научния комитет се заключаваше, че при равнища на експозиция на радиочестотни полета под съществуващите пределни стойности не се наблюдават отрицателни последици за възпроизводителната способност и развитието. Включването на нови данни от изследвания върху хора и животни не променя тази оценка.“ (Предварително становище относно потенциалните последици за здравето от експозицията на електромагнитни полета. НКВИНЗР, 29.11.2013 г. — http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/emerging/docs/scenih_r_o_041.pdf).

1.3. В предварителното становище на НКВИНЗР бе отбелязано също, че новите доказателства в сравнение с предходното му становище от 2009 г. допълнително затвърждават заключението, че няма причинна връзка между експозицията на радиочестотни полета и симптомите. Отбелязва се също така, че често самото внушение, че даден субект е бил изложен на такова въздействие (без това да е било така) вече отключва симптоми.

1.4. Въпреки това, с цел да се разсее продължаващата загриженост сред обществеността и да се спази принципът на предпазливост, ЕИСК настоятелно призовава Комисията да продължи работата си в тази област, още повече че все още са необходими допълнителни научни изследвания, за да се съберат доказателства относно потенциалното въздействие върху здравето при продължителна експозиция, например при употребата на мобилен телефон в течение на повече от 20 години.

1.5. Остава въпросът за общественото възприятие. Някои хора възприемат като заплаха широкото разпространение на електромагнитните полета (ЕМП) — на работното място, в семействата им и на обществени места. Други изпитват загриженост и от излагането на въздействието на различни химикали, от широко разпространената непоносимост към някои храни или от излагането на частици, влакна или бактерии в околната среда. Такива хора се нуждаят от подкрепа, за да се справят не само с реалните симптоми на заболяване, но и с тревогата, която изпитват за съвременното общество.

1.6. Комитетът отбелязва, че страдащите от ЕСЧ усещат реални симптоми. Би трябвало да се предприемат усилия за подобряване на здравословното им състояние, като се обърне специално внимание на намаляването на уврежданията, както подробно е посочено в област BM0704 „Биомедицина и молекулярни бионауки“ на Европейското сътрудничество в областта на науката и технологиите (COST) (BMBS COST Action BM0704 Нововъзникващи технологии на електромагнитните полета и управление на риска по отношение на общественото здраве).

2. Въведение

2.1. Целта на настоящото становище е да анализира опасенията на някои групи на гражданското общество относно използването и въздействието на уредите с радиочестотно излъчване, използвани в промишленото и домакинско оборудване и услуги, зависещи от безжичните комуникации. Това въздействие се разглежда като значимо от лица, които страдат от редица неспецифични здравни проблеми и същевременно са възприели понятието „синдром на електромагнитната свръхчувствителност“ (ЕСЧ) като определение и подразбираща се причина за своите симптоми.

3. Електромагнитната свръхчувствителност като симптоматична диагноза на синдрома

3.1. За тяхно съжаление преобладаващото в медицината и в науката становище е, че липсва убедително доказателство за връзка между широкия спектър от симптоми, описвани като ЕСЧ, и излагането на електромагнитни или радиочестотни полета. Така например Световната здравна организация (СЗО) посочва: „Всички проведени до момента проучвания показват, че експозициите под пределно допустимите стойности, препоръчани от Международната комисия за защита срещу нейонизиращите лъчения (ICNIRP) (1998 г.) в Насоките относно ЕМП, които покриват целия честотен обхват от 0 до 300 GHz, не предизвикват каквито и да е било познати вредни последици за здравето“. (СЗО: <http://www.who.int/peh-emf/research/en/>) Въпреки това в кампании на организации на активисти в някои държави продължава да се настоява за по-широко признаване на предполагаемия проблем и за повече превантивни и коригиращи действия по отношение на интензивността и разпространението на източниците на ЕМП. Тези организации считат, че липсата на действия от страна на властите в най-добрия случай означава незаинтересованост или, по-лошо, е част от по-широка конспирация под влиянието на правителства, търговски или чуждестранни интереси, които не желаят да се предприемат значителни промени там, където е необходимо да се намали или ограничи употребата на wi-fi (или други електрически устройства).

3.2. Както преди, така и след препоръката на Съвета от 1999 г. относно ограничаването на експозицията на населението на електромагнитни полета (от 0 Hz до 300 GHz) (Препоръка 1999/519/ЕО на Съвета), ЕС остава активно ангажиран с тази тема и потърси най-добрите научни и медицински съвети — представени от редица работни групи и от Научния комитет по нововъзникващи идентифицирани нови здравни рискове (НКВИНЗР). Резултатът от това е постоянен приток на анализи, документи, изразяващи позиция, и становища, които отразяват сериозността, с която проблемът се разглежда от властите, медицинските, изследователските и научните общности.

3.3. Това не е просто европейски въпрос. През ноември 2014 г. Европейската комисия беше домакин на 18-ата годишна конференция по глобална координация на научноизследователската и здравната политика в областта на радиочестотните полета, на която беше направен преглед на широкообхватните изследвания по тази тема в целия свят. До днес тези научни становища не са дали научно обосновано основание за преразглеждане на максимално допустимите стойности на експозиция (основни ограничения и референтни нива) от Препоръка 1999/519/ЕО на Съвета. Комисията обаче признава, че основните данни за оценка на някои рискове все още са ограничени, особено що се отнася до дълготрайната експозиция на полета с ниско ниво на лъчения, което оправдава нуждата от по-нататъшни изследвания.

3.4. Страдащите от ЕСЧ продължават да твърдят, че както от страна на държавите членки, така и от страна на ЕС, действията по отношение на техния проблем са много далеч от необходимото, според тях. Повечето публични здравни органи обаче не са съгласни с това (например Националната служба по здравеопазване на Обединеното кралство — вж. <http://www.nhs.uk/Conditions/Mobile-phone-safety/Pages/QA.aspx#biological-reasons>). Преобладаващата част от независимите изпитвания до този момент са установили, че самоопределящите се като страдащи от ЕСЧ не могат да направят разграничение между излагането на истински и мними (т.е. нулеви) електромагнитни полета. „Двойно слепи“ експерименти показват, че хората, които съобщават за електромагнитна свръхчувствителност, не са в състояние да открият наличието на електромагнитни полета и са склонни да се оплакват от лошо здравословно състояние както при нулева експозиция, така и при излагане на действителни електромагнитни полета (British Medical Journal 332 (7546): стр. 886-889).

3.5. Не може обаче да се отрече действителното съществуване на приписването на ЕСЧ симптоми. Очевидно много хора сами си поставят диагноза, тъй като страдат от редица несвързани помежду си здравословни проблеми, които те свързват с електромагнитните полета. Процентът на хората, които са си поставили такава диагноза, значително варира в отделните държави членки. Световната здравна организация отбелязва, че „не съществуват ясни критерии за диагностициране на ЕСЧ и няма научно основание симптомите на ЕСЧ да бъдат свързвани с експозицията на ЕМП. Освен това ЕСЧ не е медицинска диагноза, нито е ясно дали тя представлява един обособен медицински проблем.“ (СЗО: Електромагнитните полета и общественото здраве <http://www.who.int/peh-emf/publications/facts/fs296/en/>).

3.6. За разлика от това, топлинното въздействие на електромагнитните полета върху човешкия организъм е установено преди повече от 100 години и, както беше отбелязано, съществуват препоръки на Съвета на ЕС относно електромагнитните полета и международните стандарти за радиационна безопасност, които редовно се преразглеждат. На равнище Европейски съюз са приети следните правни инструменти във връзка с електромагнитните полета:

- Препоръка 1999/519/ЕО на Съвета от 12 юли 1999 г. относно ограничаването на експозицията на населението на електромагнитни полета ⁽¹⁾ има за цел да допълни националните политики за подобряване на здравето. Нейната цел е, въз основа на най-добрите налични научни доказателства, да се създаде рамка за ограничаване на излагането на населението на електромагнитни полета, както и да се осигури основа за наблюдение на положението,
- Директива 1999/5/ЕО ⁽²⁾,
- Директива 2013/35/ЕС ⁽³⁾,
- Директива 2006/95/ЕО ⁽⁴⁾ гарантира, че населението като цяло, и по-специално работниците, не са изложени на нива, които надвишават нивата, установени в препоръката от 1999 г.,
- Решение № 243/2012/ЕС ⁽⁵⁾ за създаване на многогодишна програма за политиката в областта на радиочестотния спектър.

3.7. Колкото до научните изследвания, Комитетът отбелязва, че от 2000 г. насам Европейската комисия, в допълнение към активния си ангажимент по тази тема, е предоставила финансиране в размер на 37 млн. евро за научни изследвания в областта на ЕМП и мобилните телефони.

3.8. ЕИСК изрази загрижеността си във връзка с тези проблеми и подкрепата си за намаляване на излагането на нейонизиращи лъчения в становища, по тези инструменти в процеса на тяхното разработване. Характерно за хората, страдащи от ЕСЧ, обаче е, че приписват своите симптоми на ЕМП с интензитет много под пределно допустимите стойности.

Брюксел, 21 януари 2015 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ ОВ L 199, 30.7.1999 г., стр. 59.

⁽²⁾ Директива 1999/5/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 91, 7.4.1999 г., стр. 10).

⁽³⁾ Директива 2013/35/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 179, 29.6.2013 г., стр. 1).

⁽⁴⁾ Директива 2006/95/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 374, 27.12.2006 г., стр. 10).

⁽⁵⁾ Директива № 243/2012/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 81, 21.3.2012 г., стр. 7).